

Proinde vobis episcopis ac eorum capitulis, palatinis, castellanis, succamerariis, capitaneis ac quoruncunque locorum officialibus et eorum vicesgerentibus, proconsulibus, consulibus, aliisque civitatum et oppidorum praefectis, in terris nostris ubilibet constitutis, severe praecipimus et mandamus, ut hoc nostrum decretum, mandatum et edictum in omnibus locis publicis, ad quae homines frequenter convenire solent, denunciari, proclamari et publicari faciat, ne quis ignorantiam praetendens, aliquid contra eam constitutionem, quod puniendum veniret, committat ac <sup>ak</sup>suprascriptas poenas<sup>ak</sup> incurrat. Vos vero episcopi ac eorum capitula, palatini, castellani, succamerarii, capitanei et officiales tam spirituales quam saeculares ac eorum vicesgerentes, in custodiendo mandato nostro et pervestigandis locis omnibus, ne quis eandem prohibitionem ac edictum nostrum transgrediatur, curam et diligentiam adhibeatis et quosunque deprehenderitis vel in minima quaque re contra hanc ordinationem nostram excessisse vel egisse, illorum res iuxta praescriptum modum capiat, nec non huiusmodi inoboedientes personas obstringatis, ac apud vos usque ad informationem nostram detineatis sub poena centum florenorum Ungaricalium<sup>al</sup> auri boni et iusti ponderis, totiens quotiens comperti et convicti fueritis, huiusmodi mandatum nostrum <sup>am</sup>transgressi esse<sup>am</sup>, fisco nostro applicandorum. Simili severitate praecipientes mandamus vobis proconsulibus et consulibus maiorum et minorum civitatum, ne ullo pacto contra hoc mandatum et edictum nostrum quicquam attentetis aut permittatis, quod concives vestri<sup>an</sup> attentent, contra vos de communitate proconsulibus et consulibus vestris id nequaquam facere admittatis, sub praefata, ac omnium privilegiorum vestrorum, iurium, liberatum, concessionum et quicquid<sup>ao</sup> id genus est, quo aut vos communitas ipsa publice aut privatim quispiam gaudet, amissionis poena. Si vero aliqua earundem civitatum proprio ac temerario ausu in contemptum et levipensionem nostrae Regiae Maiestatis, potestatis, regalium superioritatis et mandati, contumax facta, ab observatione huiusmodi ordinationis nostrae recedere<sup>ap</sup> et deficere praesumpserit<sup>aq</sup>, hanc aliae sub praefata poena nequaquam sequantur, sed in observantia praefatarum constitutionum ac huius mandati nostri oboedienter perseverantes, nobis cum primis id significant; tunc<sup>ar</sup> nos contra tales praevaricatrices<sup>as</sup> et inoboedientes civitates sic nos vindice poena geremus, ut et ipse et alii in universum cognoscant, nobis earum inoboedientem contumaciam displicuisse, nec nos talia ulla via toleraturos, sed per omnem indignationem obviaturos.

Hoc mandatum ac edictum nostrum debet ubique in terris nostris Prussiae ab omnibus statibus et civitatibus simul eodem tempore pro die divi Stanislai, quae est octava dies mensis Maii huius anni proclamari, affigi et publicari, pro gratia nostra secus non facturi. Datum Cracoviae in generali conventu felicis coronationis serenissimi filii nostri domini Sigismundi secundi, feria secunda proxima post dominicam Invocavit. Anno Domini M<sup>o</sup>D<sup>o</sup>XXX<sup>oat</sup> [7 III 1530], regni nostri anno<sup>au</sup> vigesimo quarto. <sup>av</sup>Ad mandatum Regiae Maiestatis proprium<sup>av</sup>.

## II. REX POLONIAE NON DEBET ELIGI NISI VACANTE REGNO ET IN COMITIIS PER CONSILIARIOS INDICTIS<sup>a</sup>

<sup>b</sup>Sigismundus, Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviaeque etc.<sup>c</sup> Manifestum facimus<sup>b</sup> universis<sup>d</sup>, quia licet <sup>e</sup>mos antiquus fuerit<sup>e</sup> regni nostri, ut decedentibus regibus, et regno vacante domini consilarii status utriusque, capto invicem mutuo consilio, conventum electionis generalem statuerent<sup>f</sup> et illum omnibus membris et

<sup>ak-ak</sup> poenas suprascriptas *Dr.*, *AT.* <sup>al</sup> Vngaricalium *Dr.* <sup>am-am</sup> transgressisse *AT.* <sup>an</sup> Brak w *Dr.*, vri *AT.* <sup>ao</sup> quidquid *AT.*

<sup>ap</sup> recidere *AT.* <sup>aq</sup> praesumpserit *Dr.*, *AT.* <sup>ar</sup> tum *AT.* <sup>as</sup> praevaricatores *AT.* <sup>at</sup> millesimo quingentesimo tricesimo *Dr.*, 1530 *AT.* <sup>au</sup> Brak w *MK2.* <sup>av-av</sup> Brak w *AT.*

<sup>a</sup> *Tekst oparty jest na oryginalne pergaminowym, przechowywanym w Archiwum Państwowym w Krakowie. Uwzględniono odmianki z VL, t. I, z edycji B. Gorczaka (Sang.), oraz z AT.* <sup>b-b</sup> *VL: Nos Sigismundus, manifestum facimus. W AT: Sigismundus primus, rex Poloniae etc.* <sup>c</sup> *W Sang. tytuł królewski brzmi: Dei gratia magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae etc. dominus et haeres.* <sup>d</sup> *VL: per praesentes universis.* <sup>e-e</sup> *mos fuerit antiquus VL, AT.* <sup>f</sup> *statuerint AT.*

ordinibus regni tempore<sup>g</sup> denuntiarent, ut unusquisque qui vellet, ad illum venire possit<sup>h</sup>; quia tamen in eligendo serenissimo<sup>i</sup> principe domino Sigismundo secundo, rege Poloniae et magno duce Lithuaniae, filio nostro charissimo<sup>j</sup>, mos ipse praetermissus est<sup>k</sup>, non data opera, sed quod nobis viventibus et regno nondum vacante, magisque divina ordinatione quam humano consilio electio ipsa Maiestatis suae contigit, considerantes tantam omnium subditorum nostrorum erga nos et serenissimam<sup>l</sup> familiam nostram<sup>m</sup> fidem, affectum et observantiam<sup>n</sup>, ut hanc ipsam electionem<sup>o</sup> serenissimi<sup>p</sup> filii nostri<sup>q</sup>, utcumque praeter veteram consuetudinem factam, approbaverint et gratam habuerint, nolentesque ut per huiusmodi electionem aliquid in posterum mori antiquo derogaretur, decernimus, ut deinceps quotiescumque regem decedere et regnum vacare, aut electionem quomodocumque celebrare<sup>r</sup> contigerit, domini consilarii ordinis utriusque, antequam ad electionem procedant, prius iuxta veterem consuetudinem conventum electionis generalem statuant et illum<sup>s</sup> universis regnicolis et dominiis in tempore declarent ac electionem in eodem conventu iuxta veterem consuetudinem celebrant. Harum testimonio litterarum<sup>t</sup>, quibus sigillum nostrum est appensum. Datum Cracoviae in conventu generali<sup>u</sup> sabbato proximo ante dominicam Laetare<sup>v</sup> anno Domini millesimo quingentesimo tricesimo [26 III 1530], regni vero<sup>w</sup> nostri anno vicesimo quarto. Petrus episcopus et vicecancellarius subscripsit<sup>x</sup>.

III. REX CAVET, QUOD SIGISMUNDUS AUGUSTUS, FILIUS SUUS,  
IN REGEM ELECTUS ET CORONATUS, QUANDO PERVENERIT  
AD ANNOS 15 AETATIS SUAE, IURAMENTUM DE OBSERVANDIS LIBERTATIBUS  
ET PRIVILEGIIS OMNIUM ORDINUM PRAESTARE DEBEBIT<sup>a</sup>

<sup>b</sup>Sigismundus Dei gratia rex Poloniae, magnus dux Lithuaniae, Russiae, Prussiae, Masoviae etc. Dominus et heres<sup>b</sup>. Manifestum facimus per praesentes<sup>c</sup>, quia cum omnes ordines status utriusque<sup>d</sup> tam spiritualis quam saecularis<sup>d</sup> regni nostri, considerantes horum temporum motus ac malignitatem, praevenireque volentes turbas ac<sup>e</sup> seditiones omnimodas, quae vacantibus regnis contingere solent, unanimi consensu<sup>f</sup> elegerint et coronaverint<sup>f</sup> in regem huius regni nostri nobis consentientibus, serenissimum<sup>g</sup> principem dominum Sigismundum Secundum, filium nostrum charissimum, ex spontanea sua voluntate, nobis viventibus, qua fide et affectu in nos sunt, testatum<sup>h</sup> esse volentes, quemadmodum et ante in multis aliis magnis et arduis negotiis, ex mera in nos propensione et libera ipsorum voluntate, grata et utilia nobis illorum obsequia cognovimus. Nos vicissim pro ea observantia<sup>i</sup> qua et nos et serenissimam<sup>j</sup> familiam nostram prosequuntur et quam abunde declararunt in coronando<sup>j</sup> rege ipso serenissimo<sup>k</sup> filio nostro, nobis viventibus ea videlicet conditione ut nos absque ullo impedimento eiusdem<sup>l</sup> filii nostri serenissimi<sup>l</sup>, donec viveremus regno et dominiis nostris frueremur et illis dominaremur<sup>m</sup> volentes pro talibus eorum obsequiis nobis utilibus et gratissimis, vicissim eis providere, ut et ipsi in suis iuribus, privilegiis et libertatibus consuetudinibusque approbatis absque ullo detrimento conservarentur, polliciti sumus illis et praesentibus litteris nostris pollicemur. Quod<sup>n</sup> quodcumque ipse serenissimus filius

<sup>g</sup> pro tempore VL; tempore AT. <sup>h</sup> posset VL. <sup>i</sup> sermo AT. <sup>j</sup> clarissimo AT. <sup>k</sup> fuit VL, AT.

<sup>l</sup> sermam. AT. <sup>m-m</sup> fidem et effectum ac observantiam VL. <sup>n-n</sup> filii nostri serenissimi VL. <sup>o</sup> sermi. AT. <sup>p</sup> celebrari VL.

<sup>q</sup> ipsum VL. <sup>r</sup> etc. VL. <sup>s</sup> Ostatnie trzy wyrazy opuszczono w Sang.

<sup>t-t</sup> sabato ante dominicam Laetare proximo AT. <sup>u</sup> Opuszczono w Sang. <sup>v</sup> Sang. dodaje: Relatio reverendi in Christo patris, domini Petri Thomiczki, episcopi Cracoviensis et regni Poloniae vicecancellarii.

<sup>a</sup> Tekst ten, oparty na oryginalnej pergaminowej, przechowywany w Archiwum Państwowym w Krakowie, szczytano z edycją VL oraz z AT. <sup>b-b</sup> VL: Nos Sigismundus; AT: Sigismundus primus, rex Poloniae etc.

<sup>c</sup> VL i AT dodają: universis. <sup>d-d</sup> tam spirituales quam saeculares VL. <sup>e</sup> aut VL, AT. <sup>f-f</sup> elegerunt et coronaverunt VL. <sup>g</sup> sermum. AT. <sup>h</sup> testamentum AT. <sup>i-i</sup> qua nos et serenissimam VL; qua nos et sermam. AT.

<sup>j</sup> creando VL, AT. <sup>k</sup> sermo. AT. <sup>l-l</sup> sermi. filii nostri AT; serenissimi filii nostri VL.

<sup>m</sup> Cale zdanie od: ea videlicet, do: dominaremur, w VL ujęto w nawias. <sup>n</sup> Odczyt niepewny. W AT: quibus.